

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

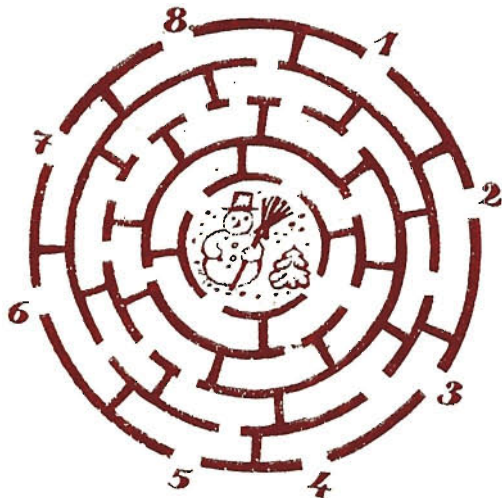
A CHILDREN'S MAGAZINE

КУЧМА/ГОРДОН

РОЗГАДАЙМО!

В ГОСТІ ДО СНІГОДИДА

Котрою дорогою можна пройти в гості до снігодіда, щоб попрощатися з ним, бо вже весна близька.

З ЧОТИРЬОХ — П'ЯТЬ!

Тут зображене вістря стріли. Чи зможете нарисувати отаких чотири вістря, так, щоб складені разом дали п'ять?

СПРОБУЙТЕ!

Отут шість сірників. Складіть їх так, щоб вийшло шість трикутників.

ЯК Я НАЗИВАЮСЯ?

Мене в руки береде
І в воду кладете,
З вами я купаюся,
Піною вкриваюся,
Я воді радію,
Хоч в воді — малюю.

Як я називаюся?
Отут напишіть
І голосно скажіть:

--	--	--	--

Б.Д.

ЩО ЦЕ?

Вода холодна, чиста
З-під каменя б'є,
Спраглий подорожній
З нього радо п'є.
Що це є?
Отут напишіть
І голосно скажіть:

--	--	--	--	--	--

Б.Д.

ВІДЧИТАЙТЕ!

Отут ряд слів, що починаються буквами „ма”, а кінчаються буквою „а”. Замість рисок вставте відповідні букви і відчитайте слова:

Ма - а	Ма - - - - а
Ма - а	Ма - - - - а
Ма - - а	Ма - - - - - а
Ма - - а	Ма - - - - - а
Ма - - - а	Ма - - - - - а
Ма - - - а	Ма - - - - - а

ЗАГАДКА

Який це інженер,
Що взимку мандрує,
На ріках і на потоках
Скрізь мости будусь?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ” ЗА СІЧЕНЬ 1985: ЧИ ВИ ВПІЗНАЛИ? Книжка. ЩО ЦЕ? а) Сніг. б) Сніг.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8:00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Едварда Козака

Published monthly, except May to August Bi monthly at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Supscription \$8:00 per year UNA members \$5:00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ярослава Кучма — Сніговий дід і зайчики

ХТО ВОНА?

„Дівчинко задумана,
Дівчинко тендітна,
Що в твоєму серденьку,
Наче квітка квітне?”

„Квітне в моїм серденьку
Квіточка любови
До України — матінки,
До братів по крові:

Чом же моя матінка
У тяжкій неволі,
Чом нема братам моїм
Ні щастя, ні долі?

Хай цвіте ця квіточка,
Квіточка любови,
Хай любов ця виплеться
В полум'яне слово.

Я це слово-зброю цю
Вигострю на славу,
Щоб здобуть братам моїм
Їхне людське право!”

Виростала дівчинка,
Міцнів її дух,
І старанно вчилася
Багатьох наук.

А коли навчилася,
Стала поетесою,
Стала друкуватися
В українській пресі

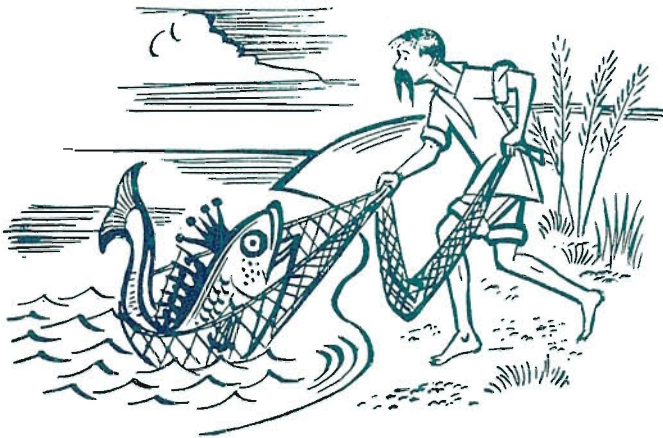
А ми її вірші ті
Деклямуєм дзвінко.
Хто ж була та дівчинка?
ЛЕСЯ УКРАЇНКА!

На ілюстрації: Лєся Українка малою дівчинкою пише свій перший вірш „Надія”. Написала його з жалю за своєю улюбленою тіткою Оленою Косач, яку російська царська поліція вивезла на Сибір за її працю для добра українського народу. Позаду Лєсі її мама письменниця Олена Пчілка.

ЧАРІВНИЙ СТОЛИК

(Казка — Ілюстрації Петра Холодного)

Жив-був собі чоловік, та такий бідний-нуждений, що й годі розповісти. Якби не те, що вмів ловити рибу, то його діти мусіли б з ранку до вечора ходити голодні. От раз діти з'їли останній шматок хліба та й плачуть: „Тату, їсти! Тату, їсти!“ Узав той бідний чоловік невід і пішов над річку. Закинув невід у воду і, на диво, впіймав велику рибу, всю у срібній та золотій лусці.

— Чоловіче добрий! — заговорила по-людському риба. — Я риб'ячий цар. Скажи мені, чого тиловиш моїх рибок і жити їм не даєш?

— Бо в мене нічого їсти. Бо мої діти голодні, — відповів бідний чоловік. А цар-риба на те:

— Коли так, то я тобі поможу, подарую тобі чарівного столика. Промовиш до нього „столику накрийся!“ — і на ньому вмить з'явиться їсти й пити, скільки душа забажає. Погодуєш дітей і сам попоїси, а потім скажеш „столику, закрійся!“ — і всі недоїдки зникнуть. Так робитимеш щодня. Чи до вподоби тобі такий столик?

— Ну, ще й питаєш! — закликав бідний чоловік. — Давай його мерщій!! Обіцяю тобі, що більше не ловитиму твоїх рибок.

По тих словах упустив царя-рибу в воду, а за хвилину на поверхню води вплив невеличкий дерев'яний столик.

— Ану, спробую, що воно за диво! — подумав чоловік і заніс того столика в лози. Як тільки гукнув „столику, накрийся!“, на столику вмить з'явився білий настільник, а на ньому горщики, миски, глеки, повні наїдків та напків. Забрався голодний чоловік до діла: їсть і попиває і дивується, що все таке добре та смачне, мов для якого князя приготоване. Потім закликав „столику, закрійся!“ — і всі наїдки позникали.

Врадуваний чоловік побіг мерщій додому. Вже

здалека гукає до дітей: „Гостріть, діти. зуби — дам вам їсти й пити!“ Поставив столика посеред хатини і кругом посадив дітей. Два слова „столику, накрийся!“ — і накрився столик настільником та всяким посудом, запахло смачною стравою. Який був бенкет, ні словом розказати, ні пером описати.

Велика радість настала в хаті бідного чоловіка. Діти, пообідавши всмак, побігли вистрибом на вулицю і вчинили там такий веселий гармидер, що аж півні закиркали по дворах і загавкали собаки.

По тім боці вулиці стояв двір не бідного, але дуже ласого на всяке добро хазяїна. Виглянув він у вікно, побачив, як діти бідного підстрибують та плещуть у долоні, і каже:

— Щось, мабуть, сталось у нашого бідного сусіда, що діти такі веселі!

І зараз післав своїх дітей на вулицю, щоб дізналися, чого бідна дівтора так радіє.

Діти бідного чоловіка зараз же й похвалились: — У нас є такий чарівний столик, що нам їсти дає... А як багато! А яке добре! Сам цар, мабуть, такого не їсть!

Вернулися багачкі діти з вулиці і все розповіли своєму батькові. Не видержав він, пішов зараз до бідного сусіда подивитись, що в нього за диво твориться. Бідний чоловік щиро розповів про свою пригоду над річкою, показав столика і погостив сусіда смачними стравами.

Аж затрясся захланний хазяїн, так забажалось йому мати того столика: — Продай мені, — каже, — цей столик! Я дам тобі сотню карбованців. За гроші теж погодуєш дітей.

Бідний зразу не хотів того й слухати, але як сусід причепився, як став його вмовляти, то таки

свого добився. Продав йому бідний чоловік чарівного столика за сотню карбованців. Отак опинився столик у багатого хазяїна. А бідний купував дітям їжу, доки вистачило грошей; а як витратив останнього карбованця, знов вернувся голод у його хату. Заплакали діти: „Тату, їсти! Тату, їсти!”

Знов узяв бідняк невода і пішов на річку рибу ловити. Витягає сіть, а в ній... риб'ячий цар.

— Чоловіче добрий! — відізвалась цар-риба. — Маєш чарівний столик, що годує тебе і дітей. Чого ж ти знов напосідаєшся на моїх рибок?

Бідний чоловік розповів рибі, як чарівний столик дістався сусідові.

— Гаразд! — каже риба. — Я дам тобі інший столик. Пустити мене в воду!

Страх як зрадів бідний чоловік! Заприсягся, що вже ніколи більше не ловитиме рибку. Упустив риб'ячого царя в річку, і за хвилину з глибини виринув столик. Був більший і кращий, ніж попередній. Бідний чоловік мерщій побіг з ним у лози і гукнув: „Столику, накрійся!” Та, замість мисок і глечиків, із столика вискочило десять гайдуків, міцних і здорових хлопців з ремінними батіжками. Як не почнуть цвікати тими батіжками нашого чоловіка по ногах! Чоловік пустився навіткача, а гайдуки-побивайли за ним, січуть батіжками, аж виляски розлягаються... Насилу пригадав собі чоловік слова „столику, закрійся”. Гайдуки похвалились у столику.

Сумний-невеселий поніс чоловік того столика додому. Поставив його в кутку, сів під хатою та й зажурився. А діти дивуються, чому батько не кличе їх обідати. Стали перед столиком та й самі гукають: „Столику, накрійся!” Не минуло й півхвилинки, а вже батько чує плач і вдари. Дивиться — втікають діти на подвір'я, а за ними женуться гайдуки-побивайли та й досягають батіжками. Загнав чоловік гайдуків у столик, а сам каже до дітей:

— Сором буде перед людьми, як дізнаються, яке я лихо придбав. Не допустім, щоб із нас сусіди сміялися! Йдіть, діти, на вулицю, співайте й танцюйте по-давньому, а якби хто питався, то скажіть, що в нас є новий чарівний столик, таке чудо-диво, якого ще світ не бачив.

— У нас є новий чарівний столик! — гукають бідні діти. — Оце чудо! Оце диво! Ніхто такого не мав і не бачив!

Аж затрусився захланний сусід, так захотілося йому мати цього нового чарівного столика. Побіг мерщій до бідняка і вмовляє: — „Поміняймося та поміняймося! Я дам тобі свого столика, та ще й сотню карбованців тобі доплачу”. Не дав бідному навіть до слова прийти, тиче в руки сотню карбованців. Ну, нічого робити, помінялись столиками. Побіг сусід додому, підстрибуючи на radoщах, з новим столиком у руках.

А бідний скликав дітей, промовив „столику, накрійся”, і по довгій голодівці почався справжній святочний обід. Їдять, вгощаються і не бачать, що витворюється в сусіда. А там таке, що й не розказати! Бігає захланний чоловік з жінкою та дітьми навколо хати, а за ним женуться гайдуки та й досягають їх по ногах і по спинах довгими батіжками...

Як там було далі, не знаю. Якщо пригадав собі захланний сусід чарівні слова, то позаганяв гайдуків-побивайлів до столика. Якщо ж ні, то ще й тепер утікає від них навколо хати.

А бідний чоловік ще й тепер частує своїх діток ласощами чарівного столика.

Опрацював М. Маморський

Пояснення-сповничок: **невід** — сіть ловити рибу (fishing net); **мерщій** — швидко, скоро, негайно, зараз; **настільник** — обрус, скатерть (table cloth); **глек** — жбан (pitcher, jug, jar); **вистрибом** — у підскаках (hopping, jumping, skipping); **гармидер** — крик (noise); **киркати** — пронизливо кричати, тут: співати (про півня), кукурікати (to crow); **гайдук** — слуга, прислужник, лакей (footman) **цвікати**, або **цвигати** — бити, вдаряти (to whip); **тикати**, тиче — впахати, втискати, давати силоміць.

САРАНАМ, ЩАСЛИВИЙ РИБАЛКА

(Ілюстрації Марти Гулей-Леґецкіс)

Учений дослідник природи забажав прослідити, як далеко на південь живе одна порода невеликої риби, що виводиться в північних околицях океану. Тому казав зловити кілька тисяч такої риби, прив'язав до кожної алюмінійову бляшку і пустив риби знову в море. А на бляшках були такі написи англійською мовою: „Хто зловить цю рибу, нехай буде ласкав написати до мене, де й коли її зловив”. І була подана докладна адреса вченого. Риби розплилися по океані раді, що відзискали волю. Дальша їх доля нам невідома. Тільки доля одної рибки дійшла до нашого відома, і про це хочемо тут оповісти.

Лютя буря налетіла малий острівця Убі-Рако серед океану на південь від рівника і повикидала на берег цілі гори мертвої риби. Вода позаливала малі оселі на сусідніх острівцях, а чорні рибалки з Убі-Рако доглянули також гарний кораблик серед океану, що важко боровся з бурею і, мабуть, пішов на дно. Годі було допомогти нещасним. „То воля богів! — говорили чорні рибалки. — Кого захопить морський буревій, тому немає вже пощади, коли на нього зав'язалися морські божки”.

Молодий юнак Саранам вибрався одного дня також на риболовлю і закинув у воду сіті, сплетені з кокосових волокон. Нагло побачив на обрії чорну хмару, що наче виринала з синього безмежного моря. Він бачив, що надходить буря, і тому миттю став плисти на своїм човнику до острова. Він знав, що коли перед бурею не добереться до коралевих острівців, які оточували Убі-Рако, тоді він пропащий. З усіх сил веслував на схід, де в далині майоріли перед ним пальми рідного острова. Риби, що шугали довкруги його човна, вже не цікавили його. Він думав, як вирятуватися з життям. Щоправда, хвалився він сьогодні вранці уже наперед, що вернеться з багатим уловом, але це тепер не важне. Побачив уже, що пальми вгинаються від вихру і на хвилях починають скакати перші вали білої піни. Вже почав вітер пускати з моря високі водограї — та ще було далеко до коралевих островів, що відділювали його від спокійної затоки при острові Убі-Рако. О, вже мабуть не буде рятунку! Бо коли буря захопить його перед кораллями, то все одно розіб'ється його човник до стрімких гострих берегів.

І подумав собі молодий Саранам, як буде тішитися його загибеллю суперник Балірог... Бо обидва вони з Балірогом бажали стати знахорами серед свого племені, а це в них найбільша гідність. Знахор-чарівник, начальних племені, був уже старою людиною, і можна було сподіватися, що скоро помре. Всі були цікаві, кого він впровадить у

тайни своєї лікарсько-знахорської штуки і зробить своїм наслідником — Саранамом або Балірогом! Вони вже й почали вчитися та запобігали ласки старого чарівника, та не знали ще, кому залишить він свою спадщину. Обидва юнаки старалися один наперед другого зробити щось незвичайне, щоб міг подивляти їх старий чарівник. Сьогодні вранці обіцяв Саранам, що привезе такий улов, якого ще ніколи не привіз... Та налетіла буря, і він програв. Однак жити все таки варто, хоч би й не знахором і не начальником. І Саранам вирішив боротися з бурею, рятувати своє життя.

З важким трудом добився до коралевих острівців і врешті пощастило йому вискочити на берег Убі-Рако. Всі члени племені були зайняті рятунком своїх хат і майна, то ніхто не звернув уваги на те, що Саранам упав зомпілий на березі, а його човен понесли хвилі в розбурхане море. Та коли по довгім часі прийшов він до притомності, здавалося йому, що це все був тільки страшний сон.

Буря пройшла. Довкруги було тихо і спокійно, з неба світило гаряче сонце. Та скоро пригадав собі юнак важку пригоду. Схопився й оглянувся за своїм човном. Він пропав. Коло Саранам лежали тільки останки його сітей, які тримав судорожно в руках, і не випустив навіть тоді, коли грозила йому смерть. Сумно глянув він на подерті сіті і вже хотів податися додому та прийняти на себе всі насміхи суперника, бо слава Саранам, найліпшого рибача, вже пропала на віки...

Та нагло побачив він якусь дивну рибу. Певно, викинула її на берег вода, як і тисячі інших, але на ній блищало щось металевим блиском. Щось таке, чого Саранам досі не бачив. Він узяв рибу в руки і побачив, що вона має коло шиї прив'язану дріткою якусь металеву бляшку з виритим написом. Ясно, напису він не міг прочитати, але був

певний, що це якась зачарована риба, за якою пошукував вже віддавна і розпитував старий чарівник.

Побіг Саранам з тією рибкою, мов на крилах, і за хвилину опинився на головнім майдані села. Піднявся крик і галас, бо всі мали Саранаму вже за погиблого. Забули про те, що він мав принести велику добичу. Дивувалися, що він узагалі вернувся живим. Та той загальний подив зріс ще більше, коли надійшов старий чарівник. Він побачив у руках юнака чарівну рибку, прийняв її з радістю від нього і обійняв юнака щиро-щиро. Якраз такої рибки було йому потрібно! Старий звернувся до всіх і промовив громовим голосом:

— Слухайте, слухайте! Саранам був у глибинах моря і перебував з морськими богами. Тепер вернувся він, щоб стати вашим лікарем і начальником, тобто моїм наслідником. На доказ цього дали йому боги рибку з чарівним знаком і буквами на ньому...

Справа була вирішена, і бідний Балірог мусів уступити Саранамові. Бо Саранам мав щастя. Він зловив зачаровану рибку. А про те, що вона попала йому випадково в руки і це була звичайна риба, пущена вченим для наукового досліджу, ніхто не знав з племені. І добре, що не знав. Бо пощо руйнувати щастя молодого Сарамана, який сьогодні вже є начальником і знахором свого племені.

Пояснення-словничок: **порода** — race, breed; **буревій** — hurricane, **пощада** — mercy; **волокно** — fibre, staple; **майорити** — to loom; **улов** — catch, take; **затока** — bay; **суперник** — rival; **знахор** — лікар у відсталих племен, що лікує хворих чарами, а деколи є у них за вождя — chief, chieftain; **гідність** — dignity; **насміхи** — mockery, dig; **майдан-площа** — square, place.

СВІТ, МОВ КАЗКА

Вчора ліс ховався у мряку,
А вночі мороз дихнув,
Кожну віточку, гілляку
Ніжно сріблом обгорнув.

Морозеньку-чарівничку,
Замінив ти в казку світ —
Хоч щипнеш не раз і в личко,
Діти шлють тобі привіт!

В лісі блиснуло, засяло —
Іней іскрами заграв,
Вийшло сонце, засміялось —
Зайчик з дива дубки став.

Гляньте, ось виходить з бору
Біла Краля Зимова,
Гарна-гарна, хоч сувора —
В неї сукня льодова.

А на сукні ті узори,
Що їх видно на шибках —
Із серпанку кануть зорі,
Сяють персні на руках.

З нею йдуть її дворяни,
Идуть ведмеді і вовки,
Скачуть зайчики між пнями,
Тихі сарни і цапки.

Світ, як диво — світ, мов казка —
Світ, неначе срібні сніги —
А під листям спить команька,
Спить, чекає до весни.

Роляник

ХТО СТУЖІ НЕ ЛЯКАЄТЬСЯ?

Прийшла Зима, та не сама —
З Морозом, Морозихою,
Гуде вітрило, мов сурма,
Тремтять пташки під стріхою.

А з хмари сипле-сипле сніг,
У кучугурах вулиця,
Ось попід тином кіт пробіг,
Від холоду аж кулиться.

Виводить Віхола танок,
Від неї хто куди ховається —
Та є собі такий дідок,
Що стужі не лякається.

Он гляньте, хто такий стоїть
Край тину під березами!
Вгадати легко: Білий Дід,
Ще й шнуром підперезаний.

На ньому сніговий кожух,
М'який, м'який, мов ватяний,
Старий подертий капелюх
І шкарбани нелатані.

Хто він такий? І чий сусід?
— Тут вранці діти гралися,
По них zostавсь зі снігу Дід,
В руках суката палиця.

Такий собі отой дідок,
Що стужі не лякається,
Заліз оце за тин в садок
І усміхається.

Сурма — труба (trumpet); кучугура —
намет (snow-hill); нелатаний — not re-
paired; віхола — завірюха (snow-storm);
стужа — hard frost; береза — birch; тин
— fence; шкарбуни — зношені чоботи.

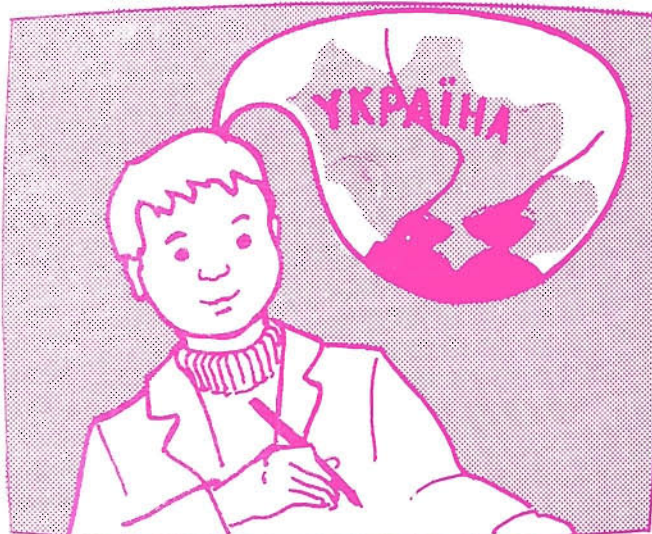

ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Як Івасеві й Миколі
Завдали завдання в школі —

Про що небудь написати:
Може, будні, може, свята,
Чи прогулянку цікаву,
Чи пригоду, чи забаву...

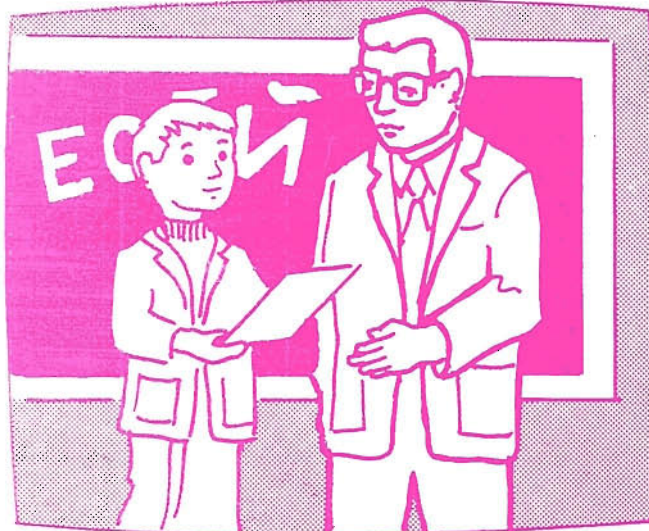
Враз Івась — за лиш хвилину:
— Напишу про Україну!

Дещо я про неї знаю,
У книжках щось пошукаю...
Ось тепер піду, до речі,
Взяти їх в бібліотеці.

Гору книг приніс до хати
І почав переглядати.

А пізніш — читав, читав,
Аж тоді есей писав.
Вчитель каже: — Щоб всі знали,
Всі цікаво написали!

Та найкраща тут перлина —
Це есей про Україну.

Варто всім цей твір пізнати.
Прошу автора читати!
Так навчив усіх Мудрась —
Недаремно він Мудрась!

СИН ВУГЛЯРА

(Казка — Ілюстрації Олі Рудакевич)

То було колись, дуже давно. Убогий вугляр мав цілу громадку дітей. Коли народився йому ще один син, то батько не знав, кого кликати за кума.

Раз увечері, коли вугляр скінчив випалювати вугілля і вертався до своєї хатини, зустрів якогось незнайомого, що вів у поводах коня.

— Гей, чоловіче добрий, — сказав він. — Порадь, де б я міг переночувати, бо я заблудив і втомився.

— О, мій пане, наша хатинка маленька, але вона тут недалеко. Лише у нас ціла громада дітей, тому мало спокою, але є дах над головою і миску юшки будеш мати, — відповів вугляр. — Тільки я ще мушу піти до села, мушу кума знайти.

— Як хочеш, буду тобі кумом, і не треба тобі нікого шукати.

Вугляр погодився і зраділий повів подорожного до своєї хати. Після христин в убогій хаті ніколи не було так весело, як того вечора. Гість побавився зі старшими дітьми, менших погойдав на коліні, найменшим розповів казочку, а після смачної юшки заспівав кілька пісень, яких тут, ніколи ніхто не чув. Вугляр навчив подорожного своїх пісень.

На другий день подорожній помандрував далі, але на прощання подав вугляреві шкіряну торбу і сказав:

— Якщо я твій кум, а маленький Іванко мій хрищений син, то лишу тобі пару золотих, бо хочу, щоб твої діти навчилися ремесла, щоб мали в що одягнутися. А мого хрищеного синка пошли вчитися на корабельника — це добре зайняття для хлопця. Коли ж йому буде вісімнадцять літ, дай йому цей лист і відпусти його просто до мене. В листі є й адреса.

А сидючи вже на коні, добавив: — Ну, бажаю тобі всього найкращого, мій куме! Бережи листа, якого я даю тобі для хрищеника.

Минали роки, діти вугляра росли, мов гриби, вивчилися хто на тесляра, хто на коваля, бондаря, знали різні ремесла. І наймолодший Іванко радо вчився. Скінчив науку, виріс із нього хлопець, добрий корабельник.

Коли здійснилось йому вісімнадцять років, дав йому батько листа, що його лишив кум-подорожній: — Сину, зроби так, як у цьому листі написано.

Коли Іванко розпечатав листа і прочитав його, в хаті запанувала тишина. В тім листі стояло, щоб Іванко якнайшоріше поїхав до короля. По дорозі хай обминає недобрих, підозрілих людей, бо між ними є багато злодіїв і ошуканців.

— Моїм кумом був, мабуть, ніхто інший, а сам перебранний король, — здивувався вугляр.

Він купив десь аж на третьому селі доброго коня і випровадив Іванка в далеку дорогу. Вугляр не знав, що той кінь був чарівний.

Дорога була і далека і тяжка, вела горами, а потім морем.

Одного дня Іванко зустрів молодого хлопця з довгим золотавим волоссям. Позналились, відпочили біля джерела.

— Куди ти мандруєш? — запитав хлопець Іванка.

— До нашого короля, — відповів Іванко.

— От, і я туди їду, — каже хлопець. — Помандруємо разом, буде нам веселіше, і дорога не буде така довга.

Іванко згодився. Він не знав, що цей хлопець мав голову у паршах. Все його волосся давно повипадало, і він перукою закривав своє тім'я.

Увечері вони прийшли до гостинниці. Іванко поставив коня у стайні. Повечеряли та й пішли спати. Іванко віддав торбу з листом і грішми на переховання господареві. Коли вернувся до кімнати, то із здивуванням побачив, що хлопець зняв з голови перуку. Іванко довго не міг заснути, все думав, як відчепитися від того небажаного товариша. Аж по півночі заснув. А коли вранці пробудився, то золотавого хлопця вже не було в гостинниці. До Іванка підійшов господар.

— Юначе, ти ще тут? Та твій товариш ще на світанку взяв у мене твою торбу, узяв і коня та й поїхав.

Бідолаха Іванко аж заплакав: товариш мандрівки його обікрав. Попрошався з господарем і пішов далі пішки. Ішов, ішов, аж дійшов до зарослої лісом гори, і раптом побачив свого коня, прив'язаного до дерева.

Ти тут, мій коню! — кинувся йому на шию.

Раптом вискочив з-за дерева золотавий хлопець, закричав і розреготався.

— О, ти вже нарешті тут! Довго я чекав на тебе. Присягни, що ніколи не зрадиш королеві, що ти хрищений син, а не я. Якщо не пообіцяєш, то уб'ю тебе, і ворони рознесуть твої кості.

Що міг зробити Іванко? Пообіцяв же, що ніколи не скаже, що він хрищеник короля; погодився бути слугою золотавому ошуканцеві.

Переплили кораблем море і прийшли до королля.

На честь свого хрищенника король улаштував багату гостину. Але не дуже королеві сподобався граціозний золотоволосий панок, йому більше припав до вподоби слуга того панка.

На гостині брехливий ошуканець почув, що принцесу, дочку короля, кілька років тому схопила якась потвора і занесла своєму синові — морському чудовиську. Він тримає її на самотньому острові, і ніхто не може звільнити її, хоч багато лицарів намагалося це зробити. Ніхто з них навіть не вернувся з того зачарованого острова. Король тяжко цим журився і тому сказав лицарям: „Я дав би половину свого царства і свою дочку за жінку тому, хто визволить її і приведе до мене”.

Обізвався на це золотавий панок: — Королю, не сумуй, не мучся, обіцяй мені свою дочку за дружину, а мій слуга — тут показав на Іванка — напевно її звільнить і привезе до тебе. То людина, що нічого не боїться. Він і цю потвору перехитрить!”

Як тільки ці слова почув король, зразу наказав привести того Іванка до себе.

— Слухай, — сказав йому король, — я чув, що ти перехитриш будь-яку потвору. Вибери собі, який хочеш корабель, сам вибери і моряків і капітана. Набери харчів скільки хочиш, а тоді попливеш на зачарований острів, звільниш принцесу і привезеш до мене. Якщо це тобі пощастить, то отримаєш багату нагороду, а як не виконаєш, то чекає тебе тяжка кара.

Іванко вернувся до конюшні і ще раз повторив собі наказ короля. Враз сталося диво: до нього відізався чарівний кінь.

— Вибери собі швидкий та міцний корабель, а з харчів візьми половину горіхів, половину зерна і веретено. А як будеш вибирати капітана з-поміж моряків, то вибери того найстарішого, що стоятиме коло них скраю. А то буду — я!

Іван усе зробив, як кінь порадив, і корабель відплив на зачарований острів. Довго-довго плили вони, нарешті спинилися біля якогось берега. Іван зійшов на берег пошукати свіжої води, а за той час корабель наповнили щурі й миші. Поки вернувся Іван, вони з'їли всі горіхи.

— Люди добрі! — сказав найстарший щур. — Дякуємо вам за горіхи. Нагодували ви нас добре, але ми не маємо чим вам віддячити. Та, як ви будете потребувати допомоги, покличте нас, і ми

зараз прийдемо, хоча б були на другому кінці світу.

Подякував Іванко. Поплили далі. Довго плили і знов побачили на обрії острів. Як тільки корабель підійшов до берега, Іван пішов шукати свіжої води. Тим часом корабля обсіли мурашки і стали їсти зерно. Поки Іванко вернувся, ні зернятка не залишилося на кораблі.

— Добрі люди! — обізвалася найстарша мурашка. — Нагодували ви нас, але ми не маємо чим віддячити. Та як будете нас потребувати, покличте нас!

Подякував Іванко, і корабель поплив далі. Довго-довго плили, аж знов побачили землю. То був уже зачарований острів. Капітан, що ним був зачарований кінь, покликав Іванка.

— Бачиш гори на цьому острові? Там стоїть кам'яний замок, у якому потвора тримає принцесу. Йди відважно до цього замку і скажи потворі, що ти прийшов визволити принцесу. Я буду тут чекати.

Іван пішов до замку.

— Це ти прийшов визволяти мою вихованку, дочку короля? — здивувалася потвора. —

— Але ж принцеса незадовго одружиться з моїм сином, а він є володарем моря. А поки ти тут, то мусиш виконати три завдання. Якщо їх не виконаєш, то вже звідтіля живим не вернешся. До ранку мусиш виконати перше завдання.

Потвора була певна, що Іванко не зможе виконати завдання, і радила йому вертатися додому. Але Іванко ні не рухнувся. Ввечері слуга приніс Іванові повечеряти, а потвора повторила: — Підкріпись і вертайся на корабель, щоб ти тут не загинув.

— Ще не відомо, чи загину, чи визволю принцесу.

— Ну, добре! Тож до ранку, поки зійде сонце, вирівняй цей горб коло замку. Хочу, щоб відтепер навколо замку була плоска рівнина.

І потвора відійшла.

— Ой-ой-ой! Цю роботу і за рік не зробиш!.. — зажурився Іванко. — Якби прийшли миші і щурі зі своїми пазурями, то швидко мені допомогли б.

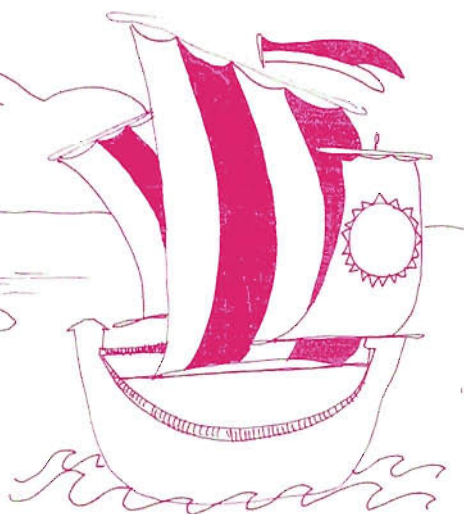
Почули це миші та щурі. Прибігло їх стільки, що вкрили цілий острів.

— Скажи нам, Іванку, що ми маємо зробити. Ми хочемо тобі віддячити.

— Треба зрівняти цей горб перед замком. До ранку миші й щурі виконали всю роботу. Потвора мало не лопнула зі злости, коли побачила перед замком плоску рівнину.

Увечері завдала потвора друге завдання.

— Іди до замкової комори. Там лежить на купі всуміш рижове та ячмінне зерно. Їх треба розділити та насипати в окремі засіки. Поки зійде сонце, робота мусить бути скінчена.

Потвора відійшла.

— Якщо не допоможуть мені мурашки, буде вранці мені загин! — сказав Іванко.

Ледве Іванко вимовив ці слова, як прибігли мурашки і взялися до праці. До ранку робота була закінчена, рижове зерно відділене від ячмінного і зсипане в окремий засік.

Третього вечора з'явилася потвора, мов буря. Вона сказала:

— В коморі маю багато конопель. Їх треба до ранку отіпати, зробити прядиво, а з прядива виплести канати.

Сказала і лопнула дверима. Іванко вибіг зажурений із замку: не знає, що має робити? Та сказав йому капітан:

— Постав веретено біля стіни і скажи йому: „Веретенечко, веретенечко, напряди мені канатів. Зроби це все до ранку, але половину канатів тримай при собі.

Іванко зробив так, як порадив капітан, а вранці готові канати відніс до потвори.

— Ось третя робота закінчена. Але половину канатів візьму собі за роботу, яку я тобі зробив. А принцеса уже не твоя, а моя!

Потвора злісно викрикнула: — Як доведеш її до королівського замку — лише тоді належатиме тобі.

Як тільки Іван і принцеса вступили на корабель, піднялася страшна буря. Вітер і великі хвилі кидали кораблем, немов шкаралупою горіха. Якби не капітан і канати, що їх Іванко мав з собою, не врятувався би від хуртовини, яку наслав володар моря. Три дні й три ночі він кидав кораблем по хвилях. Сніг, що став падати, обліпив корабель з усіх сторін, вітер рвав вітрила і канати. Але корабель витримав усі наступи бурі. Буря врешті втратила силу, і корабель причалив до берегів королівства.

А тут уже довгий час нічого не чували про Іванка. Король хвилювався, сумував, перестав вірити, що колинебудь побачить свою дочку. А золотавий обманець радів, що Іван не вертається, значить — загинув.

Раптом одного ранку в замку почувся крик воротаря на вежі:

— Королівський корабель вертається!

Король перший прибіг до пристані, а за ним усі інші. Як тільки корабель зупинився біля берега, принцеса вже кинулась в обійми свого батька. Коли Іванко вийшов на берег, король обняв його і сказав:

— Винагороджу тебе якнайкраще.

Тоді принцеса нагадала батькові.

— Ви обіцяли тому, хто мене визволить, віддати йому мене за дружину і на додаток — половину королівства.

— Що ти говориш, дочко! Та ж це слуга, а я тебе обіцяв своєму хрищеному синові. Краще було б, якби я був не обіцяв, бо той хрищеник мені щораз менше подобається.

Тоді сказала принцеса.

— Ви, батьку, дійсно помилилися. Іванко є ваш хрищеник, а цей з перукою — обманець. Іванко не смів вам цього сказати, а я можу і не мовчу.

Брехуна прогнали з королівства, а Іванко з принцесою одружилися. Справили гучне весілля. Прибула на це весілля і велика родина вугляра.

Куми, тобто вугляр і король знов весело співали й жартували, як колись давно в убогій хатинці вугляра. Їм усім було гарно і радісно. Можливо, що вони і досі живуть, якщо не помилували.

Провансальська казка, вільний переклад Н. Л. — М.

Пояснення-словничок: **вугляр** — той, що випалює деревне вугілля (charcoal-burner); **кум** — godfather; **христини** — baptism; **хрищеник** — godson; **корабельник** — той, що будує кораблі; **кораблебудівельник** (shipbuilder); **ремесло** — handicraft; **ошуканець** — обманець (deceiver); **парші або пархи** (scab) — недуга, що вкриває голову струпами (eschar); **тім'я** — sinciput, top of the head; **гостинниця** — hotel; **гостина** — party; **на світанку** — before dawn; **бідолоха** — poor wretch; **грандіозний** — graceful; **потвора** — monster; **перехитрити** — to outwit; **моряк** — sailor; **конюшня** — stable; **зерно** — grain; **веретено** — spindle; **мурашка** — ant; **вихованка** — pupil; **ви/зрівнювати** — to level; **плоский** — flat, plane; **лопнути** — to burst; **канат** — грубий шнур, линва; **шкаралупа** — nutshell; **хуртовина** — буря; **вітрило** — парус (sail); **причалити** — to moor; **помилитися** — to make a mistake.

ЯК ЧАРОДІЙНИЙ ГОРЩИК КАШКУ ВАРИВ

(Із казок братів Гріммів — Ілюстрація Ірини Молодецької)

Була собі чемна дівчинка Катруся, що жила з матір'ю в убогій хатині. Вони були такі бідні, що деколи взагалі їсти не мали що. Пішла раз дівчинка у недалекий гай на суниці, а там стрінула її якась старенька бабуся. Бабуся дала дівчинці горщик і сказала:

— Як зголоднієш, то скажи цьому горщику: „Горщику, вари!“ — і він почне варити солодку пшоняну кашку. А як кашка буде готова, то скажи: „Горщику, перестань!“ — то він перестане варити.

Катруся втішилася цим чародійним горщиком, навіть не питала, хто ця бабуся, подякувала їй і побігла додому, до матері. Відтоді вони обидві вже не голодували, бо, коли тільки захотіли їсти, то горщик варив кашу.

Одного разу пішла Катруся в лісок на горіхи, а мама зголодніла та й каже: „Горщику, вари!“

Горщик почав варити. Мати вже пообідала та й хотіла, щоб горщик перестав варити. Але вона не знала, як має сказати, щоб горщик не варив. А горщик варив і варив, аж кашка вибігла з горщика, заповнила усю кухню, розлилася на дворі, залила одно подвір'я, друге подвір'я, почала вкривати цілі доми, вкрила цілу вулицю і стирчала над селом, мов висока гора.

Люди перелякалися, що то буде, чи не задусяться вони в цій солодкій каші.

Нарешті, коли вже з цілого села було ще видно тільки одну-одніську хату, надбігла Катруся з лісу.

Побачивши, що діється, закликала: „Горщику, перестань!“

Аж тоді горщик перестав варити, і гора каші перестала рости. Але хто хотів з хати дістатися на вулицю або з села до міста, то мусів проїсти собі тунель, у тій кашаній горі.

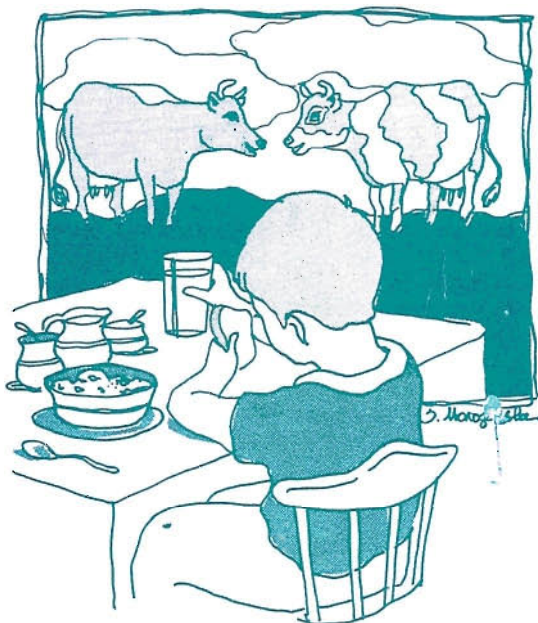
Люди мали удосталь що їсти протягом двох років, бо аж тоді з'їли всю цю гору каші.

Пояснення-сповничок: горщик — pot; пшоняна каша — millet porridge; стирчати — to stick out; задуситися — to choke.

Світлана КУЗЬМЕНКО

Ілюстрація Ірини МОЛОДЕЦЬКОЇ

ХТО МОЛОЧКО ЗВИК ПИТИ, ТОЙ БУДЕ ДОВГО ЖИТИ

Чи до хліба, чи до каші
Молочко мені не шкодить,
Та й самого вип'ю склянку,
На здоров'я це виходить.

Так говорить наша Оля,
Молочко все п'є раденька,
А тому усе здорова
Та весела й рум'яненко.

Ранком завжди каже мати:
„Молочка напийсь, Богданку!
А Богдан лише скривився,
І на стіл поставив склянку.

„Ні, я пив би чай і каву,
Молока не хочу знати...“
І тому такий безсилий
І на личку блідуватий.

КАТРИНІ ІМЕННИ

В домі Андрійка завтра буде маленьке свято — іменини його молодшої сестрички Катрі.

Андрійко вже ходить до третьої класу, а мама зарік записати Катрю до першої. Андрій дуже любить Катрю, але, на лихо, так само дуже любить цукерки.

Андрійка мама нагадала, що завтра будуть Катрині іменини. Він дуже зрадів, але каже мамі до вуха, щоб Катря не почула.

— Мамусю я хотів би дати Катрусі дарунок, але не маю грошей.

— А чим ти хочеш її обдарувати? — запитала мама.

— Пачечкою цукерків! — відповів Андрійко.

Недалеко від дому Андрійка стояла гарна дерев'яна крамниця з солодощами пана Михася.

— То я дам тобі долара, — сказала мама, — а ти піди до пана Михася і вибери собі, яку хочеш, пачечку цукерок для сестрички.

Андрій втішно взяв долара і пішов. Не було його досить довго. Мама вийшла на ганок подивитись, де він подівся. Аж ось він іде, але не з того боку, де стоїть будинок Михася.

— Де ти був? — питає мама. — Чи ти, може, забув про Катрині іменини?

— Я не забув, — мовить Андрійко. — Але ти, мамо, про них голосно не говори.

— Чому? — здивувалася мама. — Та ж не будемо іменин Катрі тримати в таємниці... Чи ти цукерків не купив?

— Я купив цукерки, — каже Андрійко. — Але поки я прийшов додому, то я їх з'їв...

ЗАГУБИВ КРИЖИНУ

Юрко дуже любив зиму. Він говорив, що зима — найкраща пора року. Щодня він ходив на прогулянки, іноді на ковзанах, а іноді з саночками. Найбільше подобалося йому гуляти на ставку. Він любив дивитись на крижинки біля ополонки. Одного разу він побачив маленьку крижинку, що переливалася на сонці всіма кольорами веселки.

— Дивіться, яка крижинка! — крикнув Юрко і сховав її в кишеню.

Увечері, коли Юрко лягав спати, пригадав собі крижинку. Він поклав руку в кишеню... але там було тільки мокро. Прибіг до мами з жалем:

— Мамо, мамо, я крижинку загубив...

Пояснення-словничок: ковзани — skates; крижина — little part of ice; ополонка — icehole.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

МАРКО БРИКОВИЧ ОТРИМАВ ДРУГУ НАГОРОДУ НА КОНКУРСІ ШКІЛЬНОЇ ОКРУГИ ПАТНАМ, Н.Й. „ВИБОРЧА КАМПАНІЯ 84”

Ліра Жіночих Виборців округи Патнам, Н.Й. влаштувала конкурс есеїв учнів місцевих початкових і середніх шкіл на тему: „Кампанія 84”. Цей конкурс мав виховну ціль — приготувати шкільну молодь до громадського життя в демократичному дусі. Участь у конкурсі взяли діти від 4-12 клас. Учням поставлено кілька питань, на які вони мали відповісти письмово. За найкращі опрацювання призначено першу і другу нагороду та „почесне відзначення” в категорії кожного питання.

Були такі питання: 1) Які рішення повинен винести новий президент, щоб покращити життєві умови американських працюючих родин? 2) Яка повинна бути політика президента в ділянці нуклеарної зброї? 3) Чому президентом ЗСА ніколи не була жінка? 4) Чи телевізія інформує виборців про кандидатів і про проблеми, чи впливає на них засобами й технікою „Медісон Евеню”?

Відзначені й нагороджені есеї були прочитані на публічному зібранні 5-го листопада 1984 року. Нагороди уфундували місцеві фінансові, економічно-торговельні і громадські установи та приватні меценати.

Друге місце за опрацювання теми про становище президента до нуклеарного озброєння зайняв учень 6-ої класу „Лейквю Елементарі Скул”, українець, Марко Брикович, ройовий „Турів” Пластової Станиці в Нью Йорку, учень школи українознавства Т-ва „Самопоміч”, передплатник „Веселки” та член УНС.

У категорії відповідей на питання про ролі телевізії в передвиборчому часі „почесне відзначення” отримала Христина Брикович, пластова юначка, учениця „Мейопек Гай Скул”, учениця школи українознавства „Самопоміч” і членка УНС.

Подаємо опрацювання Марка Бриковича в перекладі українською мовою:

Думаю, що політика нашого найближчого президента в питанні нуклеарної зброї повинна піти по лінії втримання всієї тієї зброї, яку посідаємо і припинення продукції нової. Думаю, що маємо її вже тепер подостатком, що кошти її виробу за високі і збільшення її продукції не дасть нам ніякої користі, хіба збільшить можливості війни.

Правдою є, що маємо подостатком нуклеарної зброї. У газетних і телевізійних новостях подають, що коли б додати наші й совєтські ракети, то можна б ними розсадити Землю тринадцять разів. Самі тільки З'єдинені Стейти Америки мають змогу розтрощити Землю п'ять разів. Нагромаджувати більше такої нищівної зброї було б ризиковне. Що сталося б, коли б ці ракети випущено випадково?

Кошт продукції вимагає окремої уваги. Замість розбудовувати ракети, ми могли б вжити ці фонди на планування нових можливостей використання сонячної енергії як рушійної сили для авт, поїздів, кораблів, літаків. Є ще одна, на мою думку, важливіша ділянка, а саме продовження дослідів космічних просторів. Деякі дослідники обмірковують побудову „Зоряного

корабля Дедала". Одначе, щоб узятися за його конструкцію треба б „заморозити“ нуклеарне виробництво в цілому світі на десять років.

Щораз більше нагромадження нуклеарної зброї збільшує одночасно можливості атомної війни. Коли б два противники — ЗСА і ССРСР одночасно випустили ракети, вони розстрожили б один одного. Ніхто не виграв би війни. Єдиним наслідком такої війни була б повна загибель людства. Коли б навіть хтось пережив вибух атомової бомби, то помер би повільною смертю від радіації зараження.

Виборчий рік дуже трудний для голосуючих і зокрема для президента через конечність винести рішення в питанні нуклеарної зброї. Сподіваюся, що громадяни і президент зроблять правильний вибір.

Семилітня передплатниця й читачка „Веселки“, учениця 2-ої класи Школи Українознавства в Гартфорді, Конн., пластунка-новачка і членка УНС Наталка С а л а к написала листа до Редакції:

Дорога „Веселко“!

Я в травні буду мати сім років. Тоджу до другої класи Української Вільної Школи в Гартфорді. Дуже люблю декламувати і всі мене за це хвалять. Я є теж наймолодшою пластункою-новачкою. Цього року на пластовій свічечці я декламувала дуже гарний віршик про казку. Цей віршик написала пластунка і учителька Пані Оксана Кузьма і прислала його для мене.

Прошу перечитати і якщо можна дуже прошу помістити в Веселці. Я дуже люблю „Веселку“ і вже сама полюби і радо читаю.

Христос Родився!

Наталка Салак

КОЛЯДКА

Ходить колядка, біла княгиня...
Стелиться, стелиться зоряний шлях...
Христос родився, в яслах на сні,
Славен Господь наш на небесах!

Ходить колядка, біла княгиня...
Летять за нею наші думки...
Гей, чи співають там в Україні,
Наші чудові, рідні колядки?

Летить колядка, біла княгиня...
Палають свічі воскові вночі...
Звесели, колядко, засмучених нині,
Втиши, колядко, їхні плачі.

Лети, колядко, біла княгине!..
Лети, ген за моря й ліси...
Лети в поля і степи України,
Потіху їм в смутках і горю неси!

Оксана Кузьма

Відповідь Р е д а к ц і ї: Дорога Наталко! Радіємо, що „Веселка“ тобі подобається і радо її читаєш. Ти гарно пишеш по-українськи. Подякуй своїй учительці пані Оксані Кузьмі за гарний віршик про колядку, який Ти продекламувала на новацькій „свічечці“.

Дякуємо за листа. Вітаємо Тебе й бажаємо Тобі успіху в Новому Році! Привітай теж свою добру Маму і пані вчительку.

ДОБРА ПРИСЛУГА

Тітка поспішає до поїзду і прощається з членами родини. Підходить теж і до малої Нусі.

— Будь здорова, Нусечко! Я спішуся на станцію. Дуже боюся, щоб не спізнитися.

— Не спішиться, тіточко! Маєте ще час. Я посунула годинник на одну годину назад.

Тітка тільки ахнула.

Го́ца Давла

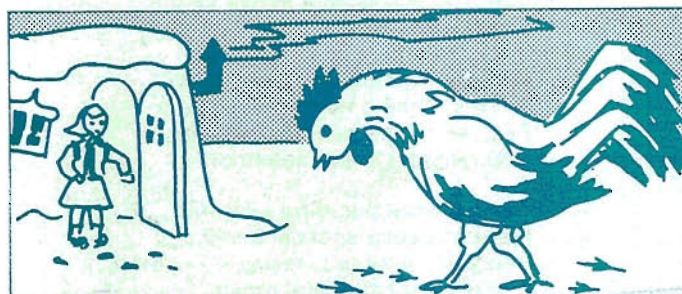

Іхав дядько попід ліс,
Аж від люльки ліс димів,

Продавати півня віз,
Та з санок його згубив.

Півень шнура розклював
Та по лісі походжав.

Дивиться — стоїть хатина,
В двері стук, хазяйки просить:

„Ой, прийміть, бо тут загину,
Бо голодний я і босий!”

Го́ца каже: „Прийму в сіні,
Жий собі тут на драбині.”

Заповіли північ зорі,
Півень крикнув „кукурічку”,

Потім вдруге, далі втретє,
Голос линув аж за річку.

Чули звірі: в кожну нічку
У той час те „кукурічку”.

Далі стали похвалятись:
„В нас є дзиґар кукурічний,

Скаже нам, коли вставати
І вітати день зустрічний”.

Ось минає круглий рік —
Не втихає Кукурік.

Пояснення-сповничок: диміти — пускати дим; дзиґар — годинник, звичайно більший, на вежі; зустрічний — той, що надходить.